

Eno Raud

Roostevaba Mõõk

Illustreerinud Edgar Valter

Roostevaba Mõõga numbrid joonistanud
Eno Raud

„Roostevaba Mõõga“ esitrükk: Eesti Riiklik Kirjastus, 1957
„Sõjakirves on välja kaevatud“ esitrükk: Eesti Riiklik Kirjastus, 1959

Kujundanud Virge Ilves
Korrektuuri lugenud Priit Põhjala

© Eno Raud ja Tänapäev, 2019

Illustratsioonid © Edgar Valter
Autoriõiguste pärija Külli Leppik

ISBN 978-9949-85-602-2

www.tnp.ee

Trükitud OÜ Greif trükikojas

Eessõna

Võtsin ühel päeval kätte ja hakkasin sahtleid kraamima. Pean tunnistama, et eriti üks alumine sahtel oli mul seisnud segamini juba väga kaua aega. Ning sellest samast tuligi ootamatult päevavalgele väga imeliku ajakirja number.

Ajakiri oli kirjutatud käsitsi. Ta kaanele olid joonistatud pealuu, koer ja poiss, kes ajas taga põgenevat indiaanlast. Pealkiri oli samuti vägev – Roostevaba Mõök.

Lõin ajakirja lahti – ja siis korraga taipasin! Seda toimetas ju minu kunagine klassivend ja hea sõber Ants Hakkaja.

Nüüd on juba paarkümmend aastat sellest ajast mööda läinud. Ja ma ei teagi enam, mis on vahepeal saanud Antsust, Jaanist või minu teistest selleaegsetest sõpradest.

Hakkasin mõlgutama koolipõlvemälestusi.

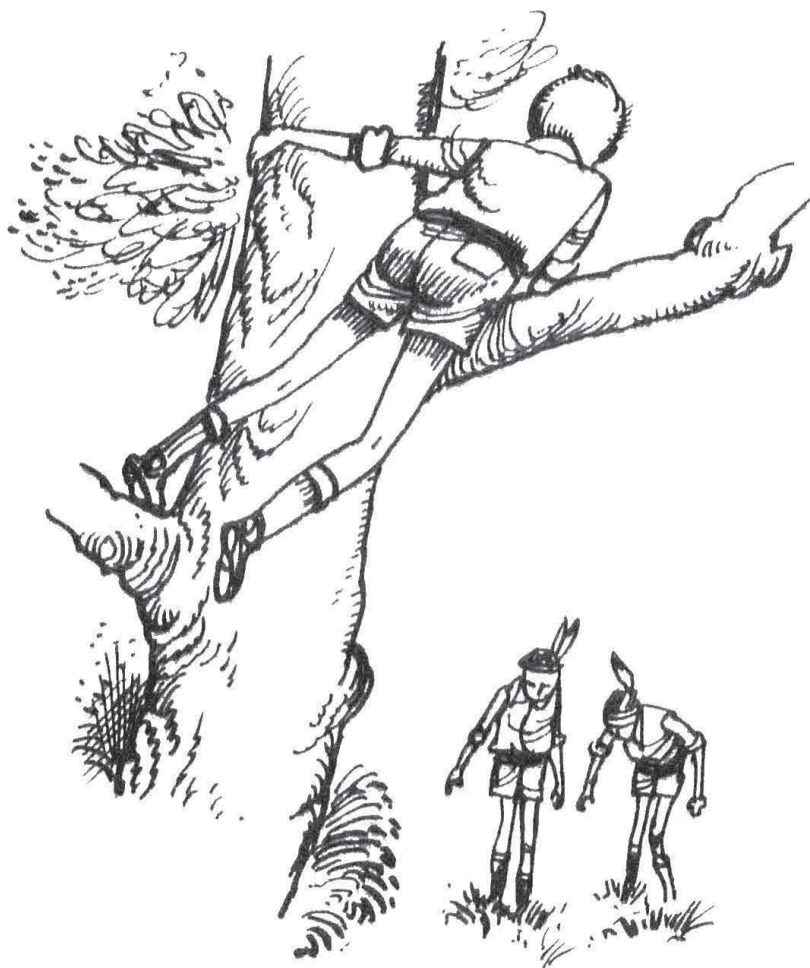
Ja niimoodi tuligi mulle meelde see lugu, mille olen siin nüüd katsunud kirja panna.

Aga sahtlid, muuseas, panin ka ikka kõik ilusasti korda.

Autor

Must Surm ja SMK

Salapärane kohtumine

Sügis. Tuul kihutas taeva all taga hõredaid, vihmavaeseid pilvi ja kõigutas posti otsas rippuvat elektrilaternat, mis edasi-tagasi kiikudes heitis valgust kord ühele, kord teisele poole. Põik-tänavas ei liikunud kedagi. Kusagil haukus koer.

Ent kui siin oleks olnud keegi, kes oleks teraselt silmitsenud kõrge roheliseks värvitud plangu väravaposti, siis oleks ta võinud selle posti taga märgata poissi, kes varjas ennast seal juba üsna tükk aega.

See oli vibalik poiss kitsa nirginäo ja ähmaste vidukil silmaga. Peas oli tal Männilinna algkooli vormimüts – hõbehalli triibuga rohelisel põhjal. Tihtipeale kiikas poiss väravaposti tagant tänavale, ilmsesti kedagi oodates. Aeg-ajalt vehkis ta pikkade kätega nagu veskitiibadega, et eemale peletada niiske sügisõhtu jahedust, mis talle vägisi kontidesse kippus.

See poiss oli Männilinna algkooli viienda klassi õpilane Uudu Helila, kohaliku lastekodu juhataja härra Helila ainuke poeg.

Langesid mõned harvad vihmapiisad. Tuul sakutas aia ääres kasvavat pihlakapuud.

Ning siis ilmus äkki nurga tagant nähtavale veel üks poiss. Rahulikult astudes jõudis ta väravapostini, mille taga Uudu valvas.

„Rolts, ma tahan sinuga rääkida!“

Need sõnad öeldi õige vaikselt, peaaegu sosinal. Kuid mööduja kuulis neid siiski, peatus ja astus väravale.

„Mis Rolts ma sulle olen, kahvanäoline koer! Must Surm seisab su ees. Mees, kes kustutab inimelusid nagu küünlaid jõulupuul!“

Poiss, kes niiviisi rääkis, võis olla umbes kahe-kolmeteistkümneaastane. Tal olid tumedad, peaaegu mustad juuksed. Niisamasugused tumedad olid ka ninajuure kohalt kokkukasvanud kulmud. Laup oli kõrge, huuled kitsad ja praegu tihedasti teineteise vastu surutud, lõug natuke etteulatuv. Ta õppis Uuduga ühes klassis ja oli selle lastekodu kasvandik, mille juhatajaks oli Uudu isa. Tema nimi oli Roland Sakh.

Rolandiks kutsusid teda küll rohkem tüdrukud, perekonnanime Sakh aga kasutasid õpetajad, kes teda ei armastanud. Poisid hüüdsid teda tavaliselt Roltsiks. Kuid tal oli veel üks nimi – Must Surm. Ja sellel nimel oli poiste hulgas hirmuäratav kuulsus.

Seepärast on arusaadav, et Uudu Roltsi ähvardavate sõnade juures kartlikult kõssi vajus.

Kõik Männilinna algkooli poisid olid harjunud mõttega, et Rolts on võitmatu. Keegi ei suutnud temaga julguses või osavuses võistelda. Ta tabas vaenlast kiviga terve postivahe pealt. Ta oli pudukaupmehe tigeda hundikoera sutsakaga pimedaks lasknud. Ta oli kuuenda klassi kõige tugevama poisi – Ants Möldri – mõne minutiga vaeseomaks peksnud. Sellest piisas, et olla see, kes ta oli – Must Surm, indiaanlaste kamba pealik.

„Noh, mis sa minust siis tahtsid?“ küsis nüüd too hirmus Must Surm Uudu käest.

„Tead sa... See uus poiss, kes meie klassi tuli... Jaan... Vaata, see tahab uut, oma kampa teha. Ta juba kutsus mitmeid poisse. Mind kutsus ka.“

„Arvad, et see mulle uudis on! Lase aga ennast julgesti seal Jaani kambas nimekirja panna, kui skalbist tahad lahti saada!“

„Mul oleks, tead, teine plaan. Ma tahaksin sinu kampa tulla. Tahaksin indiaanlaseks hakata.“

Rolts mõõtis Uudut üleoleva pilguga.

„Ei tea, kellel sind õige vaja on. Mammapoeg oled, võidelda sa ei mõista. Sinu amet on rohkem õpetajale kaebamas käia.“

„Mis sa nüüd, Rolts! Tead, kui sa mind indiaanlaste kampa vastu võtad, siis ma hakkaksin salakuulajaks! Ma lähaksin Jaani kampa ka ja kõik arvavad siis, et ma olen Jaani poiss. Nad ei aimagi, et ma tegelikult olen indiaanlane.“

Rolts vilistas pikalt läbi hammaste. Pilk, millega ta Uudut silmitses, muutus korruga tähelepanelikuks ja uurivaks.

Natukese aja pärast lausus ta:

„See polegi sul nii halvasti välja mõeldud, Uudu!“

„Nojah, ja siis ma uuriksin nende kohta kõik järele. Siis me saame teada, kui palju neid on, kus nad koosolekuid peavad, nende märgusõnad ja kõik. Ma hakkaksin Jaaniga sõbraks. Ja jutustaksin kõik nende saladused sulle ära!“

Roltsi otsaesisele ilmusid tugevad kurrud, nagu alati siis, kui ta millegi üle tõsiselt järele mõtles.

„Aga ütle mulle, Uudu! Kust ma võin teada, et sa hoopis minu kampa salakuulajaks ei taha tulla? Võib-olla sa kannad indiaanlaste saladused omakorda Jaanile ette?“

„Mis sa nüüd, Rolts! Niikuinii Jaan sinu vastu ei saa! Aga kui sa tahad, võin töötada!“

„Ega ma seda tõsiselt ei mõelnudki. See peab sinust palju kõvem mees olema, kes julgeb indiaanlaste hulka salakuulajaks tulla. Olgu, Uudu. Ma võtan su oma kampa vastu.“

„Oi, oleks maru...“

„Nüüd aga kuula! Koolis ei tohi sa minuga rääkida! Teised peavad arvama, et me oleme vaenlased. Võib olla, et ma mõnikord natuke tuuseldangi sind...“

„Oi, Rolts! Seda ei maksaks!“

„Noh, hea küll, niisama ähvardan. Ja sina põrnitse mind nagu elusat kuradit!“

„Jah, jah! Seda võiks küll! Õige, Rolts!“

„Samuti ei tohi sa kindluse mõttes kuigi tihti meie kamba koosolekutel käia. Ainult mõnikord, kui ma sulle salajase käsu saadan. Muidu võib mõni tähele panna. Ja nimekirja kirjutame su nime piimaga, nii et välja ei paista.“

„Nõnda oleks vist kindlam küll.“

„Selge, et kindlam. Nüüd aga, Uudu, tõsta kolm sõrme pea kohale ja ütle sõna-sõnalt järele, mis mina sulle ette ütlen!“

Vastasmaja akendes kustusid tuled. Hakkas sadama peenikest vihma.

Uudu aga kordas Roltsi etteütlemist mööda:

„Töotan ja vannun, et sellest tunnist peale teenin ustavalt indiaanlasi ja nende suurt pealikut Musta Surma. Tules ja veres peab hukkuma valge tsivilisatsioon! Hammas hamba ja nuga noa vastu! Indukad ei jäta! Kui ma oma töotust ei pea, tabagu mind välk ja närigu mu konte konstaabli koer!“

Natukese aja pärast olid poisid kadunud. Polnud näha enam ühtegi hingelist. Ainult elektrilatern kõikus posti otsas ühele ja teisele poole ning tänaval tantsisid tumedad varjud.

Jaan

Sündmused, millest nüüd juttu tuleb, juhtusid nädalapäevad enne seda, kui Rolts Uudu oma kampa vastu võttis.

Jaan Kivi, Männilinna algkooli uus õpilane, istus kodus laua taga ja lahendas matemaatikaülesannet jalakäijast ning jalgratturist. Ülesanne oli keeruline. Et jalgrattur liigub kiiremini kui jalakäija, see on lapselegi arusaadav. Kuid siin taheti teada, kui palju nimelt jõuab jalgrattur jalakäijast varem linna. Ja see nõudis juba peamurdmist. Et asi selge oleks, joonistas Jaan paberile maantee, jalakäija, jalgratta ja hakkas ka jalgratturit joonistama, kui äkki lendas lahtisest aknast tuppa nool.

Noole saba külge aga oli kinnitatud kiri.

Ei saa salata, et Jaani süda tugevasti põksuma lõi, kui ta pealuudega kaunistatud kirja lahti voltis ja luges:

Jaan Kivi!!!

Kui sa oled kahvanägu, ootab sind surm! Hakkad aga indiaanlaseks, ootab sind igavene au! Kui julged, tule välja ja näita, mis mees sa oled!!!

Must Surm!!!